Rijkswaterstaat

Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015

Publiekssamenvatting

Werken aan een robuust watersysteem

Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren

Ontwerp

Waarom een beheerplan?

Nederland is een waterrijk land. We hebben grote rivieren en kanalen, het IJsselmeer, de Zuidwestelijke Delta, de Noordzee en de Waddenzee. Grote wateren waar we in het verleden vaak hebben ingegrepen om het water te bedwingen: met dammen en dijken, sluizen en stuwen. Nederlanders vinden het vandaag de dag heel normaal dat er genoeg schoon water is voor de drinkwaterbereiding, dat het ook bij zware regenval binnen droog blijft en dat we veilig kunnen varen, zeilen en zwemmen. In de praktijk vereist het nogal wat vooruitkijken en afspraken maken om al dat water in goede banen te leiden. Als beheerder van de grote wateren is Rijkswaterstaat daar dagelijks mee bezig. Hoe dat gebeurt, staat beschreven in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW). Het BPRW geldt voor de jaren 2010 - 2015.

Het water in ons land moet voldoen aan belangrijke wettelijke eisen voor veiligheid, waterkwaliteit, natuur, transport over water en diverse andere functies. Die eisen liggen niet alleen nationaal maar ook internationaal vast. Rivieren stromen immers door meerdere landen heen, terwijl schepen van uiteenlopende herkomst de zeeën en rivieren bevaren. De maatregelen die het ene land neemt voor veilige scheepvaart, schoon drinkwater of natuurbehoud mogen niet bijten met de regels van een buurland. Rijkswaterstaat heeft dan ook volop te maken met internationale regels en samenwerking op het gebied van waterbeheer. Maar ook met regionale waterbeheerders, zoals de waterschappen, vindt steeds intensievere samenwerking plaats.

Taken Rijkswaterstaat

In het BPRW staat hoe Rijkswaterstaat zijn dagelijkse werk doet als waterbeheerder. Door te beschermen tegen overstromingen en te zorgen voor voldoende, schoon en gezond water. Niet alleen voor mensen, maar ook voor planten en dieren. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat als vaarwegbeheerder de taak om de hoofdvaarwegen te onderhouden en het scheepvaartverkeer in goede banen te leiden, zodat beroeps- en pleziervaart zich vlot en veilig kunnen bewegen. Deze taken maken het leeuwendeel uit van de activiteiten van Rijkswaterstaat.

Ook komt in het plan aan bod welke andere gebruiksfuncties van water er zijn en wat Rijkswaterstaat hiervoor doet. Denk hierbij aan het gebruik van water voor de visserij, voor recreatieve doeleinden, voor de bereiding van drinkwater en als koelwater voor de industrie.
Daar komen heel wat belangen en groeperingen bij kijken waar Rijkswaterstaat als uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat rekening mee moet houden. Want al die wateren mogen dan van elkaar verschillen en verschillende functies hebben voor mensen en natuur, ze werken ook sterk op elkaar in.

Voorbereiden op de toekomst

Voor Rijkswaterstaat neemt het werk toe in de periode 2010 - 2015. Dat heeft te maken met de vele grote werken die in uitvoering zijn, zoals Ruimte voor de Rivier en Maaswerken. Ook wordt het beheer en onderhoud van de vaarwegen flink aangepakt. Een andere grote klus bestaat uit de verplichting die de Europese Kaderrichtlijn Water met zich meebrengt om de waterkwaliteit verder te verbeteren. Bovendien treedt het nieuwe waterveiligheidsbeleid de komende jaren in werking en heeft Rijkswaterstaat tot taak Europees verplichte risicobeheersplannen voor overstromingen op te stellen. Daarnaast vraagt de klimaatverandering de nodige aandacht: wat betekent die voor de veiligheid, voor de zoetwatervoorziening en voor de transportfunctie in de toekomst? Rijkswaterstaat bereidt zich hier samen met partners op voor. Zo werken we aan een robuust systeem dat tegen een stootje kan, nu en in de toekomst.
Al met al vormt het BPRW voor Rijkswaterstaat een grote uitdaging om met de beschikbare mensen en middelen uit te voeren. Daarbij schakelt Rijkswaterstaat zoveel mogelijk de markt in.

Meer informatie
Meer informatie is te vinden op de website www.rijkswaterstaat.nl.
Voor vragen kunt u ook bellen met het gratis landelijke informatienummer van Rijkswaterstaat (0800-8002).

Bescherming tegen overstromingen

Nederland ligt voor een aanzienlijk deel onder zeespiegelniveau. Daarom ligt bij het waterbeheer de nadruk op de bescherming van het achterland tegen overstromingen. Want de zeespiegel stijgt en de bodem daalt.
Om de kust te beschermen zal het volume aan zandsuppleties de komende periode naar verwachting fors toenemen. Honderdduizenden kubieke meters komen op het strand en onder water langs de kust terecht op plekken waar de kust kwetsbaar is. Zo houdt Rijkswaterstaat de Nederlandse kustlijn in stand.

‘Rijkswaterstaat beschermt het achterland tegen overstromingen’

Ook waterkeringen – waaronder grote stormvloedkeringen als de Oosterscheldekering, de Maeslantkering en de Afsluitdijk – en een aantal kanaaldijken vallen onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Die zorgt ervoor dat deze waterkeringen gaan voldoen aan de normen die in de Waterwet vastliggen en zorgt ervoor dat de rivieren, kanalen en meren de groeiende waterafvoer beter kunnen opvangen. De rivieren moeten tegenwoordig zulke grote hoeveelheden water afvoeren dat ze meer ruimte nodig hebben. En die krijgen ze dankzij het grote project Ruimte voor de Rivier. Ook het project Maaswerken draagt bij aan de bescherming tegen hoogwater, de verbetering van de vaarweg en aan natuurontwikkeling. Zo zorgt Rijkswaterstaat ervoor dat we zelfs in de natste winter in Nederland droge voeten houden. En als er zich toch een dreigende situatie aandient, slaat Rijkswaterstaat met andere overheden de handen ineen om échte problemen te voorkomen. Up-to-date informatie is daarbij essentieel.

Inspraak
U als burger kunt uw mening geven over dit ontwerp BPRW. Van 5 januari tot en met 16 februari 2009 kunt u hierop schriftelijk of mondeling reageren.
Er is voor het ontwerp BPRW ook een Milieueffectrapportage (MER) uitgevoerd. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat stelt het definitieve BPRW vast, daarbij rekening houdend met het MER, de inspraakreacties en bestuurlijke raadpleging. Dat gebeurt eind 2009. De bedoeling is dat het plan uiterlijk 22 december 2009 van kracht wordt.

Door u over het BPRW uit te spreken helpt u mee aan een zorgvuldige besluitvorming.

Voldoende water

Het klinkt misschien vreemd, maar zelfs in ons waterrijke land kan het langdurig droog zijn. Dat stelt hoge eisen aan de watervoorzieningen. Met diverse maatregelen werken de waterbeheerders eraan om watertekort, droogte en verzilting te voorkomen. Tot nu toe kan het water onder gemiddelde omstandigheden van aanvoer, neerslag en temperatuur goed over het land worden verdeeld. Het huidige beheer is echter niet bestand tegen de meest extreme situaties. Na 2015 is een aanpassing van de landelijke waterhuishouding nodig om de zoetwatervoorziening veilig te stellen. Daarop vooruitlopend voert Rijkswaterstaat samen met partners de komende beheerperiode alvast verkenningen uit voor de watervoorziening. Daarbij gaat het vooral om onderzoek naar een grotere buffercapaciteit van het IJsselmeer: het grootste zoetwaterreservoir van Nederland. Tegelijk onderzoekt Rijkswaterstaat een grotere spuicapaciteit van de sluizen in de Afsluitdijk, zodat indien nodig het extra water ook weer af te voeren is. Zo zorgt Rijkswaterstaat ervoor dat we nu al rekening houden met de toekomstige waterhuishouding.

‘De rijkswateren zijn de afgelopen decennia een stuk schoner geworden’

Schoon en gezond water

Bij schoon en gezond water draait het om water van een goede kwaliteit. Water dat geschikt is voor de bereiding van drinkwater en dat rijk is aan planten en dieren.

De rijkswateren zijn de afgelopen decennia een stuk schoner geworden. Maar dat is nog niet genoeg. De Europese Unie stelt hoge eisen aan Nederland en de overige Europese landen om de waterkwaliteit te verbeteren en allerlei verontreinigde stoffen in het water terug te dringen. Hiervoor is de Kaderrichtlijn Water opgesteld, die landen verplicht het eigen watersysteem op orde te hebben volgens strenge milieunormen. Een internationale aanpak is belangrijk omdat wateren immers geen grenzen kennen.
Veel verontreinigingen komen van buiten onze grenzen en uit de lucht. Rijkswaterstaat heeft hier alleen indirect invloed op door samenwerking met partners op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

‘Transport over zee en vaarwegen is van essentieel belang voor Nederland’

Waar Rijkswaterstaat wel directe invloed op heeft, is het aanpakken van lozingen. Door middel van vergunningverlening en handhaving ziet Rijkswaterstaat erop toe dat het water niet vervuilt.

Om de doelen uit de Kaderrichtlijn Water te halen treft Rijkswaterstaat een scala aan inrichtingsmaatregelen, variërend van de aanleg van vistrappen en natuurvriendelijke oevers tot het schoon baggeren van waterbodems. Hierdoor worden de wateren de komende jaren een stuk gezonder als leefgebied voor planten en dieren. Het gaat om 250 maatregelen die voor 2015 moeten zijn uitgevoerd. Deze maatregelen combineert Rijkswaterstaat zoveel mogelijk met het bereiken van doelen van waterberging en natuur. Bijna alle grote wateren maken namelijk ook deel uit van het Europese netwerk van natuurgebieden (Natura 2000). De maatregelen voor waterkwaliteit scheppen goede voorwaarden voor planten en dieren en helpen zo om natuurdoelen te halen.

Vlotte en veilige scheepvaart

Transport over zee en vaarwegen is van essentieel belang voor Nederland. Voor de in- en uitvoer van grondstoffen en producten is onze economie immers afhankelijk van goede verbindingen. Het wordt drukker op het water. Behalve de beroepsvaart neemt ook de pleziervaart toe. Meer mensen kopen of huren een boot om zich in hun vrije tijd op het water te begeven. Rijkswaterstaat ziet erop toe dat vaarweggebruikers zich houden aan de regels zodat het ook bij grote drukte en een grote verscheidenheid aan schepen veilig blijft op de vaarweg. Rijkswaterstaat helpt de gebruikers met handige informatie op weg door onder meer betrouwbare reistijden te bieden. Op drukke sluizen met veel pleziervaart zijn in de zomer speciale stewards aanwezig om het publiek voor te lichten en bij te staan.

De komende periode ligt voor Rijkswaterstaat de nadruk op het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de vaarwegen. In 2016 moet dit klaar zijn. Ook verkeersknelpunten die de groei van de sector in de weg staan, worden zoveel mogelijk aangepakt.
Bij het uitvoeren van onderhoud is het beperken van hinder voor de vaarweggebruikers een belangrijk uitgangspunt. Goede informatievoorziening is daarvoor cruciaal. Om de capaciteit op het water te vergroten, vindt verruiming van vaarwegen plaats waar dat maatschappelijk rendabel is. Enkele voorbeelden zijn de geplande verruiming van de Twentekanalen, de Zuid-Willemsvaart en de vaargeul in de Westerschelde.

Rijkswaterstaat wil de waterinfrastructuur ten volle benutten, onder meer door verkeersmanagement. Dit bestaat onder andere uit verkeersbegeleiding, bediening van sluizen en bruggen, handhaving en optreden bij incidenten. Via moderne verkeerscentrales wordt het verkeer over een groot gebied begeleid. Rijkswaterstaat werkt hierbij volgens de corridoraanpak samen met provincies, gemeenten en havenbedrijven. Een corridor is een netwerk van routes dat belangrijke knooppunten met elkaar verbindt. De corridors zijn in beheer bij meerdere partijen, zodat een goede samenwerking nodig is. Zo werkt Rijkswaterstaat aan vlot, veilig en betrouwbaar vervoer over water.

Gebruiksfuncties van water

Nederlanders vinden het vanzelfsprekend dat het water schoon is en dat we heerlijk kunnen zwemmen in meren, rivieren en in zee. De rijkswateren vervullen een belangrijke functie voor recreatie. Maar ook voor drinkwaterbedrijven, landbouw, industrie, visserij en natuurontwikkeling.

De meeste gebruiksfuncties zijn goed mogelijk zonder dat er aparte maatregelen worden genomen. Voor een aantal specifieke functies gelden er strenge Europese eisen. Het gaat met name om de bescherming van wateren die worden gebruikt voor natuur, drinkwater, zwemwater en schelpdierwater. Rijkswaterstaat spant zich ervoor in om aan die eisen te voldoen.

Soms kunnen activiteiten van gebruikers alleen plaatsvinden onder voorwaarden die zijn vastgelegd in een vergunning. Via handhaving ziet Rijkswaterstaat toe op de naleving van vergunningvoorwaarden en algemene regels. De gebruiker vaart wel bij de invoering van de nieuwe Waterwet, want daardoor hoeft hij niet langer verschillende vergunningen aan te vragen. Voortaan volstaat één vergunning.

‘Voor recreatieve gebruikers is Rijkswaterstaat gastheer op en om het water’

Voor recreatieve gebruikers wil Rijkswaterstaat zich opwerpen als gastheer op en om het water. Bij aanleg of onderhoud van de rijkswateren zijn er vaak mogelijkheden om in samenwerking met bijvoorbeeld provincies, waterschappen en gemeenten kleinschalige, recreatieve voorzieningen te realiseren. Daarbij wordt rekening gehouden met de veiligheid en andere functies. Gebruikers van het watersysteem zijn gebaat bij tijdige en juiste informatie over de kwaliteit, temperatuur en waterstanden. Als beheerder ziet Rijkswaterstaat het als zijn taak om die informatie te bieden. Zo worden de gebruikers van het watersysteem ondersteund.

WD/0109/ZH/008

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.
Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, werkt voor u aan droge voeten, voldoende en schoon water, vlot en veilig verkeer over weg en water en betrouwbare en bruikbare informatie. **www.rijkswaterstaat.nl**

